

Doing Business u Europskoj uniji 2018: Hrvatska

Doing Business u Europskoj uniji 2018: Hrvatska, Češka, Portugal i Slovačka posljednja je u nizu serija kojoj je cilj proširiti mjerenje na sekundarne gradove u svim državama članicama EU-a s populacijom većom od 4 milijuna stanovnika. Ovo izdanje obuhvaća 25 gradova četiriju država članica. Izvješće je usmjereno na skup pokazatelja koji mjere složenost i trošak regulatornih postupaka, kao i snagu pravnih instituta, koji utječu na pet faza životnog ciklusa malih i srednjih domaćih poduzeća: pokretanje poslovanja, ishođenje dozvola za gradnju, dobivanje električne energije, uknjižbu prava vlasništva i rješavanje trgovačkih sporova. Identificirani su gradovi s najboljim rezultatom i istaknute su najbolje regulatorne prakse. Izvješće ističe da službenici orijentirani na reforme ne trebaju tražiti nove modele: zemlja ima dobre, primjenjive modele koji se mogu iskoristiti.

DOING BUSINESS U HRVATSKOJ

Radi identificiranja dobrih regulatornih praksi, otkrivanja administrativnih problema i predlaganja reformi na temelju primjera iz svake zemlje u 186 gospodarstava obuhvaćenih mjerenjima *Doing Business*, izvješće ne uključuje samo glavne gradove obuhvaćene mjerenjima *Doing Business*.

U Hrvatskoj, izvješće procjenjuje poslovno i regulatorno okruženje i njihov utjecaj na lokalne poduzetnike u **5 gradova**: Osijek, Rijeka, Split, Varaždin i Zagreb.

Izvješće je pripremila Grupa Svjetske banke, uz pomoć hrvatske Agencije za investicije i konkurentnost pod pokroviteljstvom Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, a financirala ga je Europska komisija, Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku.

GLAVNI NALAZI

- **Hrvatski poduzetnici suočavaju se s različitim regulatornim preprekama, ovisno o mjestu osnivanja poduzeća.** Provedba poslovnih propisa, kao i učinkovitost javnih agencija, razlikuju se unutar zemlje. Postoje značajne razlike u regulatornoj učinkovitosti između pet gradova. Višestruke regulatorne reforme tijekom godina dovele su do nedosljednog načina primjene propisa na lokalnoj razini. Nadalje, čini se da neujednačen broj predmeta utječe na rezultate u nekim područjima. Na primjer, u Splitu se zbog velikog opterećenja odjela za graditeljstvo, za izdavanje građevinske dozvole čeka tripud duže od prosječnog vremena čekanja u drugim gradovima: tri mjeseca umjesto jednog. Međutim, veći broj predmeta ne dovodi do poteškoća u svim gradovima. Zagreb rješava prijenose prava vlasništva brže za jedan mjesec nego Split, unatoč četiri puta većem broju predmeta

- **Najveće razlike u rezultatima u Hrvatskoj zabilježene su u ishođenju dozvola za gradnju, rješavanju trgovačkih sporova i pokretanju poslovanja.** Za ishođenje dozvola za gradnju za jednostavno skladište u Varaždinu je potrebno 112 dana uz trošak od 5,3 % vrijednosti skladišta, odnosno dvostruko kraće i uz trećinu troška u odnosu na Split. Neki su od razloga za te razlike veliko opterećenje odjela za

graditeljstvo u Splitu, visoki obvezni doprinosi za komunalnu infrastrukturu te dodatni zahtjevi na razini općine, kao što su inspekcija sigurnosti na radu i potvrde tijela za odvoz otpada. Slične razlike javljaju se u pokretanju poslovanja i to zbog razlika u načinu osnivanja trgovačkih društava. U Splitu, više od polovice novo osnovanih društava s ograničenom odgovornošću je osnovano putem HITRO.HR usluga i za osnivanje je potrebno šest postupaka i šest dana. Nasuprot tome, u Zagrebu većina novih društava se osniva osobnim dolaskom na sud. Za to je potrebno osam postupaka i više od tri tjedna. U pogledu rješavanja trgovačkih sporova, Osijek je blizu vrha država članica EU-a, samo iza Litve, Austrije i Estonije. S druge strane, Split je ispod prosjeka EU-a. To nije iznenađujuće jer je za rješavanje predmeta na Trgovačkom sudu u Splitu obično potrebno više ročišta. Odgode i promjene datuma održavanja ročišta uzrokuju dodatna kašnjenja. Ishođenje nalaza i mišljenja vještaka također traje dulje te vještaci svoje nalaze i mišljenja često dostavljaju nakon isteka roka. Kao rezultat toga, za rješavanje trgovačkog spora i izvršenje presude je potrebno gotovo 11 mjeseci više nego u Osijeku.

• Nijedan grad nije izvrstan u svih pet mjerenih područja. Pokretanje poslovanja najlakše je u Splitu, gdje se najviše društava s ograničenom odgovornošću osniva korištenjem vladinog servisa koji olakšava osnivanje (usluga HITRO.HR ili „jedinствена pristupna točka“). U Splitu je, naime, zabilježen najveći broj takvih slučajeva među pet gradova. Ishođenje dozvola za gradnju najlakše je u Varaždinu. Taj grad vodi i u području dobivanja električne energije zahvaljujući pouzdanijoj opskrbi električne energije, uz kraće i rjeđe prekide usluge u usporedbi s drugim gradovima, te relativno kratka čekanja za novo priključenje. Osijek se prema svojim rezultatima ističe u uknjižbi prava vlasništva i rješavanju trgovačkih sporova, vjerojatno i očekivano uzimajući u obzir manji broj predmeta kod lokalnog zemljišnoknjižnog odjela te manjeg broja zaostalih neriješenih predmeta na njegovim sudovima. No biti na čelu regulatorne reforme, kao što je uvođenje novog softwarea koji omogućuje online dostavu zahtjeva za prijenos prava vlasništva od strane ovlaštenih pravnih stručnjaka u veljači 2017., dodatni je faktor koji utječe na najbolje rezultate Osijeka. Rijeka, koja bilježi drugi najbolji rezultat u četirima područjima, zaostaje samo u rješavanju trgovačkih sporova.

• Postoje mogućnosti za stvaranje opipljivih poboljšanja preuzimanjem dobrih praksi koje se primjenjuju u pet mjerenih gradova. Ako bi Zagreb preuzeo najbolje prakse zabilježene u pet gradova u područjima pokretanja poslovanja, ishoda dozvola za gradnju, dobivanja električne energije, uknjižbe prava vlasništva te rješavanja trgovačkih sporova, Hrvatska bi zauzela 40. mjesto u globalnom rangiranju 190 gospodarstava prema lakoći poslovanja, što je 11 mjesta više od njezina trenutnog ranga prema izvješću Doing Businessa 2018. Koje bi izmjene propisa u Zagrebu mogle pridonijeti poboljšanju ukupnog ranga Hrvatske? Na primjer, učeći od Splita kako potaknuti široku primjenu usluga HITRO.HR za osnivanje poduzeća, Hrvatska bi svoj rang u tom području poboljšala za 22 mjesta, odnosno s 87. na 65. Slično tome, učeći kako postupak priključenja na elektroenergetsku mrežu učiniti efikasnim kao u Osijeku, opskrbu električnom energijom pouzdanom kao u Varaždinu, Rijeci ili Splitu, udaljenost Hrvatske od graničnog broja bodova za dobivanje

električne energije poboljšala bi se za više od četiri boda. U području rješavanja trgovačkih sporova primjenom najboljih praksi zabilježenih u svih pet gradova u pogledu vremena, troška i kvalitete, udaljenost zemlje od graničnog broja bodova poboljšala bi se za gotovo 4 boda te bi Hrvatska mogla skočiti za 12 mjesta, s 23. na 11..

• Unatoč brojnim dobrim praksama dokumentiranim u izvješću, izazovi ostaju. Hrvatska je znatan napredak ostvarila u približavanju najboljim praksama u svijetu u pogledu poslovnih propisa. Međutim, regulatorno opterećenje za trgovačka društva moglo bi se dodatno smanjiti te bi se regulatorni postupci mogli uskladiti s dobrim praksama utvrđenima u drugim državama članicama EU-a. Kako bi se olakšalo pokretanje poslovanja ili prijenos prava vlasništva, Hrvatska bi mogla slijediti primjer Portugala te učiniti korištenje javnih bilježnika opcionalnim za trgovačka društva korištenjem standardiziranih osnivačkih akata te standardizirane dokumentacije za prijenos prava vlasništva. Time bi se poduzetnicima omogućile znatne uštede jer danas za pokretanje poslovanja plaćaju troškove u iznosu od 7,3 % dohotka po glavi stanovnika, što je više nego dvostruko više od prosjeka EU-a od 3,4 %. Uz to, Hrvatska bi dugoročno mogla olakšati pokretanje poslovanja objedinjavanjem svih elektroničkih platformi koje se koriste za različite korake u jedinstveni sustav registracije poduzeća putem interneta.

O DOING BUSINESSU NA SUBNACIONALNOJ RAZINI

Studije Doing Businessa na subnacionalnoj razini ukazuju na razlike u poslovnim propisima i njihovoj provedbi na više lokacija u jednoj zemlji. Izvješća pružaju podatke o lakoći poslovanja u odabranim područjima, rangiraju svaku lokaciju i daju preporuke za reforme u cilju poboljšanja rezultata na lokalnoj razini.

• Nudi novi dijagnostički alat. Primjenjujući metodologiju koja se koristi u globalnom terenskom izvješću Doing Businessa, na različitim lokacijama iste države ili regije, projekti stvaraju podatke na mikrorazini vezano uz različita područja poslovnih propisa. To omogućuje lokacijama koje sudjeluju u ispitivanju da usporede svoje poslovne propise među sobom i sa 189 gospodarstava širom svijeta.

• Potiču regulatorna poboljšanja. Istraživanja otkrivaju probleme, nude preporuke i identificiraju lokalne dobre prakse koje se mogu jednostavno preuzeti bez potrebe za izmjenom državnog zakonodavnog odnosno regulatornog okvira. Također potiču regulatorna poboljšanja, u najvećoj mjeri kroz učenje od drugih.

CJELOKUPNO IZVJEŠĆE JE DOSTUPNO NA POVEZNICI:

www.doingbusiness.org/EU2.